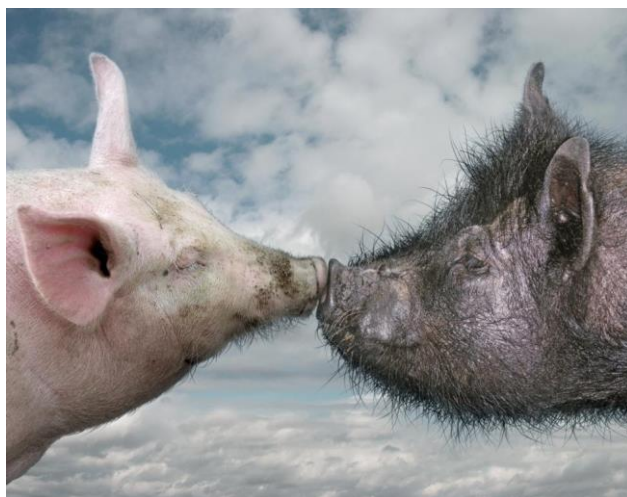

НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ

ЕПИДЕМИОЛОГИЧЕН АНАЛИЗ НА АФРИКАНСКА ЧУМА ПО СВИНЕТЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПРЕЗ 2024 Г.

научен доклад на Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ)

снимка: © WOAH

РЕЗЮМЕ

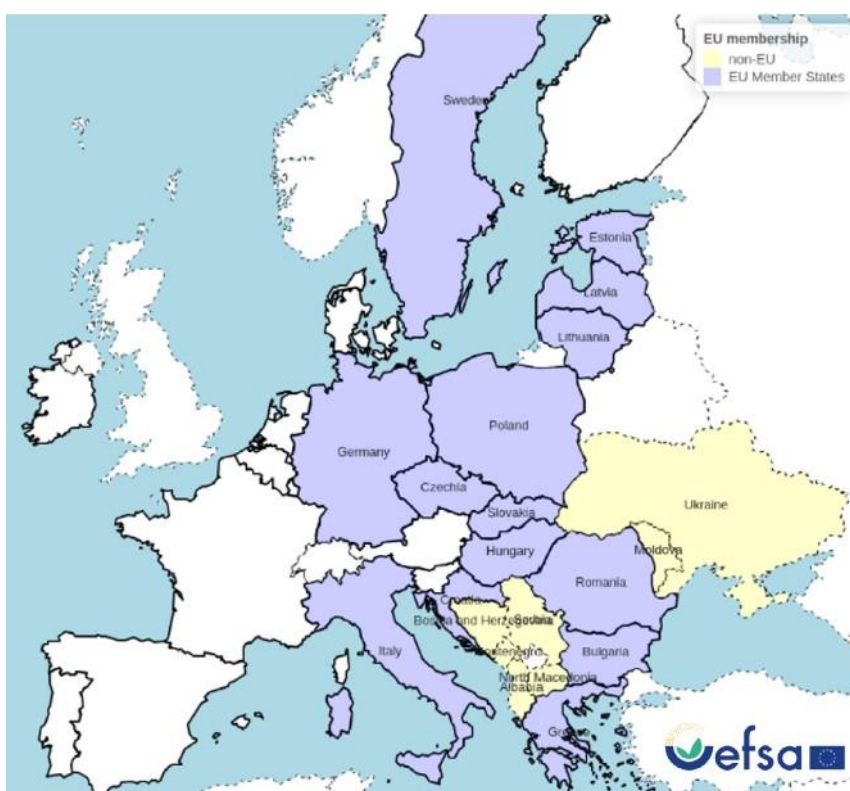
През 2024 г. броят на държавите членки на ЕС, засегнати от Африканска чума по свинете (съкр. на англ. ез. ASF), намаля от 14 на 13, след като Швеция беше обявена за „свободна от заболяване“ и в нито една нова държава членка не се появи огнище на ASF. Огнищата на ASF при домашни свине в ЕС намаляха с 83% в сравнение с 2023 г., основно поради по-малкия брой огнища констатирани в Хърватия и Румъния, въпреки че Румъния представлява 66% от 333-те огнища в ЕС. Повечето огнища (78%) са възникнали в малки свинеферми, отглеждащи по-малко от 100 прасета. **Наблюдава се увеличение на огнищата в свинефермите, отглеждащи повече от 100 свине в Италия и Полша.** Както и през предходните години, се наблюдава ясна сезонност за огнищата при домашни свине, като 51% от тях са съобщени между юли и септември. Повечето от огнищата при домашни свине са открити чрез пасивен надзор въз основа на възникнали клинични прояви (79.4%), по-малък брой огнища са открити чрез пасивен надзор, включващ системно тестване на мъртви свине (14.2%) и 6.4% чрез проследяване на контактите след откриване на огнището. **При дивите свине броят на съобщените случаи остава стабилен след 2022 г. (между 7 000 и 8 000), с по-малко изразена сезонност,** отколкото наблюдаваната при домашните свине, и наблюдаван зимен пик само в Унгария, Италия, Полша и Словакия. От 23 919-те открити мъртви диви свине, в резултат на извършен пасивен надзор, 29% са били PCR положителни за ASFv, което представлява 70.4% от случаите на диви свине в ЕС. От 412 753-те ловувани диви свине, 0.4% са били PCR положителни, което представлява 28.4% от случаите при диви свине. Независимо, че използването на серологични тестове при диви свине, е намаляло, броят на PCR тестовете е останал стабилен. Въпреки намаляването на броя на огнищата при

домашни свине размерът на ограничителната зона III в ЕС остава непроменен, с леко увеличение в ограничителни зони II + III през 2024 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

През 2024 г. 14 държави членки са засегнати от ASF при домашни или диви свине: Чехия, Естония, Унгария и Швеция уведомиха за случаи на ASF само при диви свине. **България**, Хърватия, Германия, Гърция, Италия, Латвия, Литва, Полша, Румъния и Словакия съобщиха за случаи и огнища на ASF както при диви, така и при домашни свине. Швеция беше обявена със статут „свободна от заболяване“ от ASF през септември 2024 г. В края на 2024 г. общо 13 държави членки все още са засегнати, което е първото намаление в броя на засегнатите държави.

В други европейски държави извън ЕС през 2024 г. заболяването е констатирано в седем държави: Албания, Босна и Херцеговина, Молдова, Черна гора, Северна Македония, Сърбия и Украйна (фиг. 1).

Фигура 1: Европейски държави съобщили чрез ADIS¹ за наличието на вируса на ASF през 2024 г.

За изготвянето на настоящия доклад са използвани шест различни източника на данни:

- лабораторни резултати от проби на домашни и диви свине, анализирани през 2024 г.
- данни за популацията на домашните свине (местоположение и вид на животновъдните обекти, брой животни и т.н.) през 2024 г.;
- данни за огнища на ASF, потвърдени през 2024 г., съобщени чрез информационната система на ЕС ADIS;

¹ ADIS – Информационна система за болести по животните

- данни за годишния планов отстрел за диви свине (т. нар. ползване);
- моделирана численост на дивите свине;
- данни за въведените ограничителни зони на ЕС относно ASF, предоставени от Генерална дирекция „Здравеопазване и безопасност на храните“ до декември 2024 г.²

В допълнение на това засегнатите от ASF държави бяха помолени да попълнят онлайн въпросник относно извършваните дейности по надзор и стратегиите за управление на популацията на дивите свине (табл. 1).

² Актуална информация за ограничителните зони е налична на следния линк:
<https://santegis.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=45cdd657542a437c84bfc9cf1846ae8c>

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните

Център за оценка на риска
по хранителната верига

Таблица 1: Различни източници на данни, използвани в доклада, по засегната държава или територия

Държава ^{a,b}		Брой огнища при домаш ни свине	Брой случаи при диви свине	Лабораторни резултати при домашни свине	Лабораторни резултати при диви свине	Данни за популацията на свинете	Данни за годишния брой ловувани диви свине	Плътност на популацията от диви свине	Данни за зониране в ЕС	Въпросник относно надзора
Държави членки в ЕС	България	1	717				x	x	x	
	Хърватия	6	39			x	x	x	x	
	Чехия	0	27	x	x	x	x	x	x	x
	Естония	0	36	x	x	x	x	x	x	x
	Германия	10 ⁴	966		x		x	x	x	x
	Гърция	5	21		x	x	x	x	x	x
	Унгария	0	474	x	x		x	x	x	x
	Италия	31	1 205	x	x	x	x	x	x	x
	Латвия	7	961	x	x	x	x	x	x	x
	Литва	8	561	x	x	x	x	x	x	x
	Полша	44	2 311	x	x	x	x	x	x	x
	Румъния	220	186	x	x	x	x	x	x	x
	Словакия	1	165	x	x	x	x	x	x	x
	Швеция	0	8	x	x		x	x	x	x
	общо огнища	333	7 677	-	-	-	-	-	-	-
	Албания	1	3						NA	

Amber

Green

White

1618, гр. София, бул. „Цар Борис III“ № 136; тел. +359 2 427 30 56

Държави и територи и извън ЕС	Б. и Херцеговина	33	38				x	x	NA	
	Молдова	13	6				x		NA	
	Черна гора	0	1					x	NA	x
	Северна Македония	4	51			x	x	x	NA	x
	Сърбия	310	101				x	x	NA	x
	Украйна	70	15				x		NA	
Общо огнища		431	215	-	-	-	-	-	-	-

II. ОЦЕНКА

1. Домашни свине

От държавите извън ЕС, Албания за пръв път е съобщила за огнище при домашни свине. Броят на огнищата на ASF в държавите членки е намалял от 1 929 през 2023 г. на 333 през 2024 г., което представлява спад от 83%, до голяма степен поради по-малкото констатирани огнища в Румъния и Хърватия. Румъния е уведомила за 220 (66%) от всичките 333 огнища констатирани в ЕС. Повечето от огнищата (78%) са възникнали в малки животновъдни обекти, отглеждащи по-малко от 100 свине. В Италия и Полша се наблюдава увеличение на броя на огнищата в животновъдни обекти отглеждащи повече от 100 свине. В шест обекта отглеждащи повече от 10 000 свине е съобщено за избухнали огнища (Румъния: 3; Италия: 2 и Полша: 1).

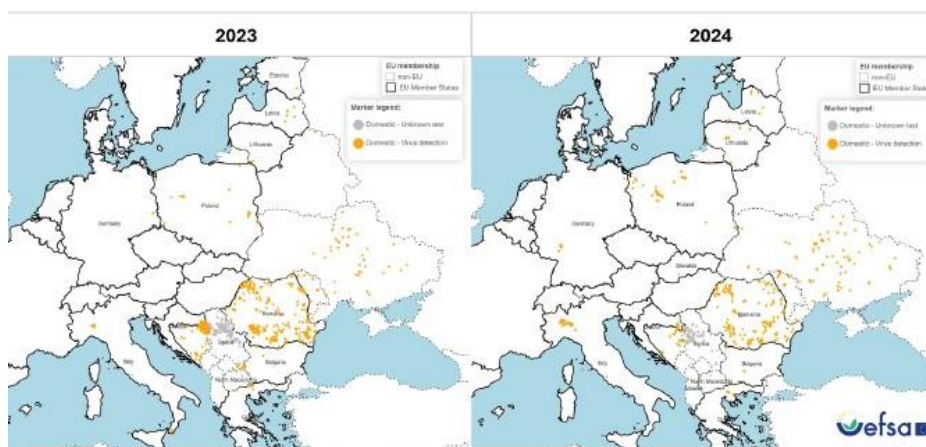
В държавите извън ЕС, броят на огнищата на ASF е намалял от 2 528 през 2023 г. на 431 през 2024 г., което представлява намаление с 83%. Сърбия е най-засегнатата държава извън ЕС, където са констатирани 310 (72%) от всичките 431 огнища.

Както и през предходните години е наблюдавана ясна сезонност на ASF при домашни свине, като 51% от огнищата са съобщени в периода между юли и септември.

През 2024 г. продължи тенденцията за анализиране на все по-голям брой проби, взети от домашни свине от пасивен надзор, докато броят на пробите от активен надзор намаля.

Повечето от огнищата при домашни свине са открити чрез пасивен надзор въз основа на възникнали клинични съмнения – (79.4%), докато по-малко огнища са открити като част от активния надзор, чрез вземане на проби от свине във връзка с проследяване на засегнатите стопанства (6.4%) и засилен пасивен надзор, включващ систематично тестване на мъртви свине (14.2%). Дейностите по засилен пасивен надзор доведоха до откриването на 68.4% от огнищата, съобщени в животновъдни обекти, отглеждащи повече от 1 000 свине (26/38 огнища), в сравнение с 6.5% от огнищата, съобщени в животновъдни обекти, отглеждащи по-малко от 1 000 свине.

През 2024 г. 10 държави членки (България, Хърватия, Германия, Гърция, Италия, Латвия, Литва, Полша, Румъния и Словакия) и шест държави извън ЕС (Албания, Босна и Херцеговина, Молдова, Северна Македония, Сърбия и Украйна) са уведомили за огнища на ASF при домашни свине и в нито една нова държава членка не е констатирано огнище, а Албания е единствената държава извън ЕС, която уведоми за първото си огнище на ASF при домашни свине. Всичките 16 държави, които са уведомили за огнища при домашни свине, също са уведомили за случаи при диви свине. На фиг. 2 са показани огнищата на ASF при домашни свине през 2023 (вляво) и 2024 г. (вдясно).

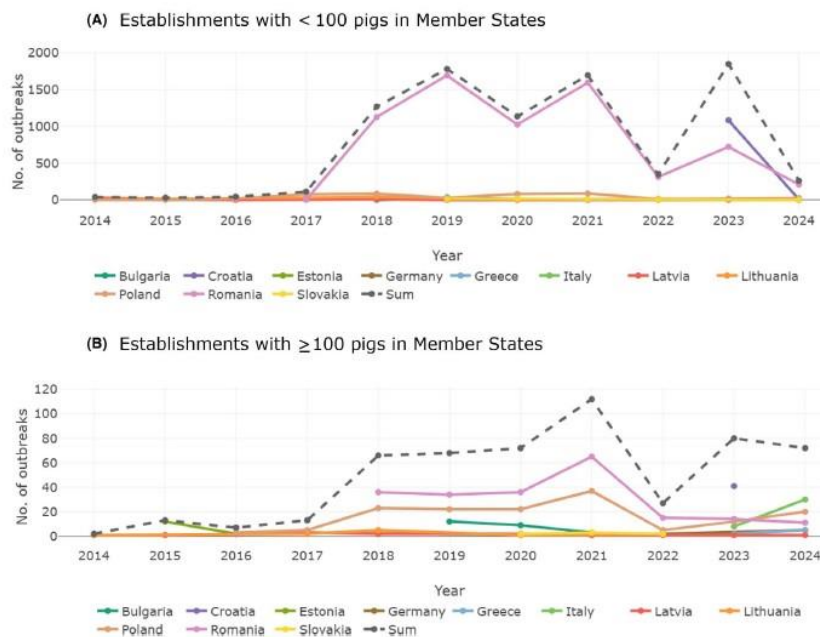
Фигура 2: Географско разпространение на огнищата на ASF, потвърдени през 2023 (вляво) и 2024 г. (вдясно)

В **Румъния** е съобщено за най-голям брой огнища (220) на ASF сред домашните свине през 2024 г., които са на територията на цялата страна, което е 66% от всички огнища на територията на ЕС. Това е намаление със 70% спрямо 736-те огнища, съобщени през 2023 г. Подобна е ситуацията в **Хърватия**, където са съобщени само шест огнища в източната част на страната на фона на 1 124 огнища в същата област, констатирани през 2023 г. В **Италия** се наблюдава рязко увеличение на огнищата от 16 потвърдени през 2023 г., на 31 през 2024 г., като всички те са ситуирани в северозападната част на страната. В **Полша** също се наблюдава увеличение с 47%, като през 2024 г. са съобщени 44 огнища, в сравнение с 30-те през 2023 г., като са засегнати нови области в Централния регион. **Германия** уведоми за 10 огнища при домашни свине през 2024 г. в сравнение с 2023 г., когато е имало само едно. В **Словакия** след една година отсъствие на вируса на ASF, през 2024 г. е обявено едно огнище при домашни свине. В останалите засегнати държави членки (България, Гърция, Латвия, Литва и Словакия) са съобщени спорадични огнища.

В съседните на ЕС държави общият брой на огнищата е намалял от 2 584 през 2023 г. на 431 през 2024 г. Това значително намаление се дължи в голяма степен на по-малкото огнища в Босна и Херцеговина и Сърбия. Въпреки това Сърбия е съобщила за най-голям брой огнища на ASF при домашни свине през 2024 г. – 310 огнища. В Украйна са съобщени 70 огнища, в централната и източната част на страната. **В държавите извън ЕС, 92% от съобщените огнища са възникнали в животновъдни обекти отглеждащи по-малко от 100 свине.**

Общо за всички огнища възникнали в държавите членки на ЕС и извън нея, 78% от тях са потвърдени в обекти, отглеждащи по-малко от 100 свине (фиг. 3).

Броят на огнищата в животновъдни обекти, отглеждащи по-малко от 100 свине е намалял от 1 850 огнища през 2023 г. до 261 огнища през 2024 г. Това намаление се дължи най-вече на резкия спад в броя на огнищата констатирани в Хърватия, където през 2023 г. бяха 1 083, а през 2024 г. – 6 (фигура 4А). Броят на огнищата в животновъдните обекти, отглеждащи 100 или повече свине (фигура 4В) също е намалял – с 9% в сравнение с предходната година. През 2023 г. в Хърватия са констатирани 41 огнища, докато през 2024 г. не са констатирани такива. Въпреки това, в Италия и Полша се наблюдава повишение в броя на огнищата в обекти, отглеждащи повече от 100 свине.

Фигура 3: Годишен брой огнища на ASF при домашни свине, обявени в ADIS от държавите-членки в периода 2014 – 2024 г., в А) обекти, отглеждащи по-малко от 100 свине, В) обекти, отглеждащи 100 или повече свине

Приблизително 51% от огнищата обявени през 2024 г. при домашни свине в ЕС, са възникнали в периода юли – септември, а 70% – от юни до октомври. Този модел е по-слабо изразен, отколкото през 2023 г., когато 79% от огнищата са съобщени в периода юли – септември, а 92% – от юни до октомври. В държавите извън ЕС приблизително 51% от огнищата през 2024 г., са възникнали в периода юли – септември, а 74% – от юни до октомври. В Сърбия се наблюдава ясен летен пик през юни/юли/август в малките животновъдни обекти (< 100 свине), докато огнищата в големите животновъдни обекти (≥ 100 свине) са през зимата в Сърбия и през лятото в Украйна.

Пасивният надзор (изследване на клинични съмнения, включително тестването на умрели свине и свине с клинични признаци) се счита за начало на ранното откриване на ASFv при домашните свине. В допълнение, за навременното откриване може да се въведе засилен пасивен надзор в свинефермите въз основа на ежеседмично тестване на най-малко две мъртви свине след отбиване (след 60 дневна възраст). За малки ферми, в които се откриват по-малко от две мъртви прасета седмично се препоръчва да се изследва всяко едно открито умряло прасе. Този засилен пасивен надзор³ се използва и от компетентните органи на държавите-членки на ЕС за потвърждаване на статута на свободни от заболяване свинеферми за домашни свине, преди да се разреши движението на животни в зоните с ограничен достъп, както е предвидено в европейското

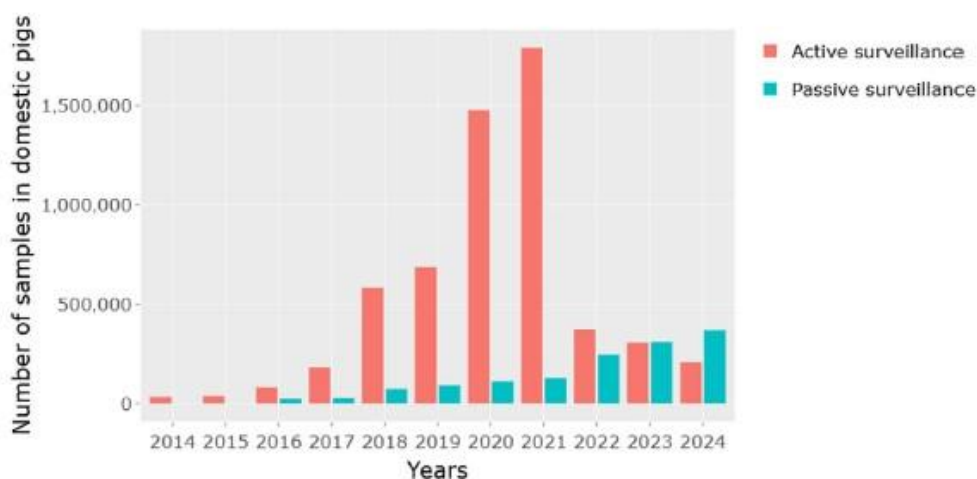
³ Надзор означава тестване с патогенно идентифицирани тестове за вируса на ASF с отрицателни резултати всяка седмица, най-малко на първите две мъртви свине на възраст над 60 дни или, при липса на умрели животни на възраст над 60 дни, на всякакви умрели свине след отбиване

законодателство (Регламент (ЕС) 2023/594)⁴. Дейностите за активен надзор, които са насочени към очевидно здрави свине, не са включени в действащото законодателство и не се прилагат, освен ако компетентният орган не счете за необходимо.

От попълнения онлайн въпросник става ясно, че всичките отговорили държави членки (12/15) прилагат пасивен надзор (тестване на мъртви и живи свине с клинични признаци и засилен пасивен надзор). В две държави е въведен засилен пасивен надзор, а 10 са го прилагали само в ограничителните зони. Прилаганият надзор се различава в отделните държави – напр. в някои държави той е насочен към свинеферми отглеждащи свине с търговска цел или свинеферми, които изпращат животни в други обекти, или пък други държави прилагат надзора във всички стопанства, независимо от броя отглеждани животни.

По отношение на активния надзор, насочен към привидно здрави свине, шест от 12 държави съобщават за тестване на животните преди тяхното движение в ограничителните зони, а 5/12 държави съобщават, че изследват животните преди клане и 3/12 извършват изследвания на случаен принцип на здрави свине в ограничителните зони.

През 2024 г., 10 държави членки са представили резултати от тестване за ASF от домашни свине, което е същият брой както през 2023 г. **Анализирани са общо 574 972 проби от домашни свине за ASFv, в сравнение с 615 531 през 2023 г.** От тях 64% (368 669 проби) са част от пасивен надзор⁵, а 36% (206 303 проби) са част от активен надзор⁶, в сравнение с 50% през 2023 г. (фиг. 4).

Фигура 4: Брой проби от домашни свине, взети от активен и пасивен надзор, анализирани за вируса на ASF

Въз основа на дейности (възникнали клинични съмнения) 259 огнища са открити от пасивния надзор (79.5%), докато чрез засилен пасивен надзор (ежеседмично изследване на най-малко две мъртви прасета) са съобщени 46 огнища (14.1%). От тях 26 огнища са открити в Италия, като част от засиления пасивен надзор. Чрез засилен

⁴ Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/594 на Комисията от 16 март 2023 година за определяне на специални мерки за контрол на болестта във връзка с африканската чума по свинете и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/605 (*OJ L 79, 17.3.2023, стр. 65–150*)

⁵ Пасивният надзор включва проби от „живи симптоматични, мъртви (симптоматични и асимптоматични), умъртвени и отстреляни симптоматични (за диви свине) животни“

⁶ Активният надзор включва проби от „живи или живи несимптоматични, за клане, отстреляни несимптоматични (за диви свине) животни“

пасивен надзор са открити 68.4% от огнищата в животновъдни обекти отглеждащи повече от 1 000 свине (26/38 огнища), 29.4% от огнищата в животновъдни обекти със 100 – 1 000 свине (10/34 огнища) и 3.5% от огнищата в животновъдни обекти отглеждащи по-малко от 100 свине (9/254 огнища).

Други 21 огнища (6.4%) са открити във връзка с проследяване на контактите от засегнатите животновъдни обекти, като част от активен надзор. Не е съобщено за открити огнища от активен надзор, насочен към здрави свине при клане, преди движение или чрез вземане на проби на случаен принцип в животновъдни обекти.

В държавите извън ЕС – Черна гора, Северна Македония и Сърбия, повечето огнища са открити чрез пасивен надзор (85%, или 266 огнища), докато 10.5% (33 огнища) са открити чрез активен надзор, а 4.8% (15 огнища) са открити чрез дейности по засилен пасивен надзор.

По-голяма част от взетите проби от домашни свине (95%) в държавите членки на ЕС през 2024 г. са анализирани чрез PCR (547 952 проби) (96%), докато приблизително 3.1% от пробите са анализирани само чрез ELISA метод (17 813 проби) и 1.5% от пробите (8 900) са изследвани едновременно с PCR и ELISA (табл. 2)., което е много сходно с предходната година: през 2023 г. 96% от пробите са анализирани чрез PCR (590 118 проби) спрямо 3.5% чрез ELISA метод (21 564) и 0.6% по двата метода (3 588).

През 2024 г. нито една от държавите извън ЕС не е представила данни за резултатите от лабораторните изследвания за ASF при домашни свине.

Таблица 2: Обобщени резултати от надзора за ASF при домашни свине през 2024 г.

Вид надзор	държава	Резултати от проби ^(a)				Брой жив. обекти ^(c)
		Серологични ^(b)		PCR		
		тествани	% пол.	тествани	% пол.	
Активен надзор	България	-		-		
	Хърватия	-		-		
	Чехия	2	0	5	0	
	Естония	-		869	0	97
	Германия	-		-		
	Гърция	-		-		
	Унгария	-		112 163	0	
	Италия	-		-		
	Латвия	-		-		
	Литва	-		16	0	
	Полша	7 481	0.05 (N=4)	70 400	0.4	464
	Румъния	12 801	0	2 106	0.4	334
	Словакия	188	0	7 855	0	
	Швеция	-		-		
Общо		20 472	0.02	193 414	0.2	895
П а с и в	България	-		-		

	Хърватия	-		-		
	Чехия	-		3 004	0	
	Естония	-		3 299	0	
	Германия	-		-		
	Гърция	-		-		
	Унгария	-		17 311	0	
	Италия	-		24 556	0.3	
	Латвия	12	33.3	2 942	0.5	
	Литва	3 908	0.03	3 252	0.4	259
	Полша	1 495	0.6	265 010	0.2	
	Румъния	1 051	6.1	44 118	1.3	5 654
	Словакия	6	16.7	132	0.8	25
	Швеция	-		21	0	
Общо		6 472	1.2	363 645	0.4	8 782
Общо от двата надзора		26 944	0.3	557 059	0.3	9 677

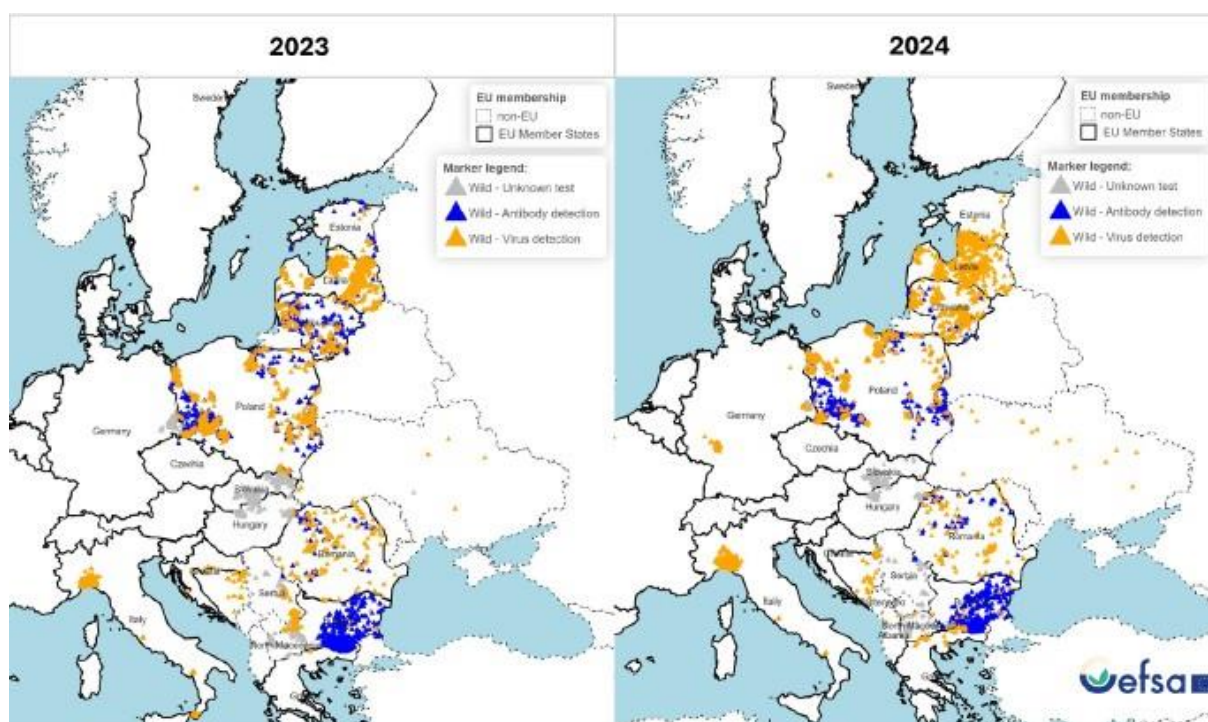
2. Диви свине

- През 2024 г. не са констатирани нови случаи на ASF при диви свине в новозасегнати държави на територията на ЕС, докато в съседните на ЕС държави – Албания и Черна гора са съобщили за случаи на ASF при диви свине за първи път;
- През юни 2024 г. в Германия е констатиран голям географски скок на заболяването и са установени нови случаи на ASF при диви свине в югозападна Германия;
- Швеция доказва, че е „свободна от заболяването ASF“ и получи статут на страна „свободна от заболяване“. Последните ограничителни мерки бяха премахнати през септември 2024 г.;
- Общият брой на съобщените случаи на ASF при диви свине в засегнатите държави членки е относително стабилен (7 677 през 2024 г., спрямо 7 853 огнища през 2023 г.), а за държавите извън ЕС броят на случаите при диви свине намаля от 308 през 2023 г. до 215 през 2024 г. От държавите членки на ЕС, Полша е с най-голям брой случаи на ASF при дивите свине, което е 30% от всичките съобщени случаи при диви свине в ЕС;
- Ясна сезонност при констатираните положителните PCR тестове при откритите мъртви диви свине се наблюдава в Унгария, Италия, Полша и Словакия, с по-високи пикове през зимата. В останалите държави не се наблюдават ясни тенденции;
- Пробите от ловувани диви свине са 91.5% от анализираниите проби. Само 0.4% от тях са тествани с PCR, което води до откриването на 28.4% от случаите на диви свине. Пробите от откритите мъртви диви свине са само 5.2% от анализираниите проби, като 29% от тях са PCR положителни, което е довело до откриването на 70.4% от случаите на диви свине в ЕС. Пробите

от откритите мъртви диви свине в резултат на пътен инцидент са 3.3%, което доведе до откриване на 1.2% положителни диви свине;

- Броят на серологичните тестове в ЕС е намалял с 21%, с изключение на Унгария (+83%), Полша и Румъния (остава стабилен), но броят на PCR тестовете остава стабилен.

През 2024 г., 14 държави членки (България, Хърватия, Чехия, Естония, Германия, Гърция, Унгария, Италия, Латвия, Литва, Полша, Румъния, Словакия и Швеция⁷) уведомиха за случаи на ASF при диви свине, като всичките са били засегнати още през 2023 г. От тези 14 засегнати държави членки само четири от тях (Чехия, Естония, Унгария и Швеция) са уведомили за ASF само при диви свине. Швеция доказва, че е свободна от болест, а последните ограничения бяха премахнати през септември 2024 г. Случаите на ASF при диви свине, съобщени на ADIS през 2023 г. и 2024 г., са показани на фигура 5. Разпространението на случаите на ASF при дивите свине през 2024 г. в ЕС е много сходно с наблюдаваното през 2023 г. с малки изключения.

Фигура 5: Пространствено разпределение на случаите при диви свине на ASFv генотип II през 2023 г. (вляво) и 2024 г. (вдясно)

Източник: ADIS, 21 февруари 2025 г.

В **Германия** за първи път са съобщени случаи на ASF в югозападната част на страната, където вирусът се разпространява на местно ниво, като са засегнати и домашните свине. В източната част на страната е съобщено само за един случай и по-конкретно в североизточната част (Бранденбург). В засегнатите преди това области в югоизточната част на страна са констатирани по-малко случаи в сравнение с 2023 г. В **Полша** съобщените случаи са 30% от всички случаи в ЕС през 2024 г. Заболяването се разпространи към централната част на страната, засягайки региони, които преди това не са били засегнати. В **Италия** са съобщени случаи на ASF при диви свине предимно в

⁷ Обявените случаи при диви свине през 2024 г. в Швеция не се отнасят за умрели през 2024 г. диви свине, а по-скоро за стари останки от трупове открити през 2024 г.

северните части, а в други засегнати части ситуацията се подобри в сравнение с 2023 г. В Гърция са съобщени случаи на ASF в близост до границата с България и Северна Македония, където заболяването е много активно.

В съседните на ЕС държави, седем държави уведомиха за ASF при диви свине (Албания, Босна и Херцеговина, Молдова, Черна гора, Северна Македония, Сърбия и Украйна), като Албания и Черна гора уведомяват за първи път за заболяването.

В ЕС повечето случаи при диви свине са потвърдени чрез откриване на вируса (73%), докато 17% от случаите са потвърдени чрез серологични тестове. **Повечето случаи при диви свине, открити чрез серология, са съобщени от България (54%) и Полша (38%). В България от 717 съобщени случаи 96.8% (694) са били „убити“ (вероятно се касае за ловувани диви свине), изследвани чрез серологични методи, 2.8% са били „убити“ диви свине, изследвани чрез PCR (20), а 0.4% са били „мъртви“ диви свине, изследвани чрез PCR (2) или без информация за диагностичния тест (1).**

Броят на случаите на ASF при дивите свине в ЕС е намалял с 2.2% през 2024 г., в сравнение с 2023 г. (7 677 спрямо 7 853 огнища) (фигура 6). Полша съобщи за най-голям брой случаи на ASF в ЕС (2 311 огнища, което е 30% от всички случаи в ЕС), следвана от Италия (1 205) и Германия (966).

В сравнение с 2023 г. се наблюдава увеличение на броя на съобщените случаи в България, Хърватия, Германия, Гърция, Унгария, Италия, Латвия и Литва. За разлика от тях в Чехия, Естония, Полша, Румъния, Словакия и Швеция те са намалели.

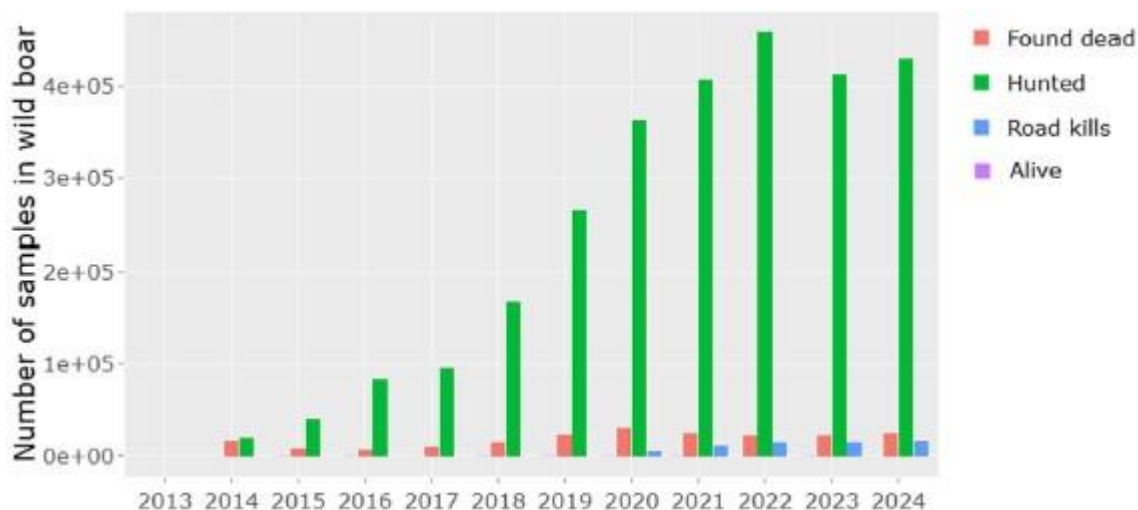
Фигура 6: Месечен (оранжево) и годишен (син) брой случаи на ASF при диви свине за периода от 2014 до 2024 г. в държавите членки на ЕС (по данни на ADIS)

В държавите извън ЕС броят на случаите при диви свине през 2024 г. е намалял в сравнение с предходната година (215 спрямо 308 през 2023 г.). Сърбия е с най-голям брой констатирани случаи на ASF при диви свине – 101 случаи на цялата територия, което е намаление с 53%, в сравнение с 2023 г. Следват Северна Македония с 51 случаи, Босна и Херцеговина (38) и Украйна (15).

Всички държави членки, отговорили на въпросника (12) са посочили, за тестване на диви свине, открити мъртви и диви свине, убити при пътен инцидент на територията на цялата страна и по време на лов (в някои държави се наблюдават различия при тестването на диви свине, които са отстреляни по време на лов). По-голяма част от отговорилите държави посочват, че изследват всички уловени диви свине в ограничителните зони – Чехия, Германия, Италия, Литва, Румъния и Полша. Германия е тествала и 28% от отстреляни диви свине в свободни зони, а Словакия приблизително 50%. Естония е тествала между 50% и 100% от тези животни, а Латвия е тествала всички ловувани диви свине от конкретни области, определени въз основа на оценка на риска. Гърция и Унгария са тествали съответно 1% и 49% от дивите свине отстреляни по време

на лов. Швеция е съобщила за тестване на всички ловувани диви свине в ограничителната зона и на доброволен принцип в районите около ограничителната зона или в непосредствена близост до нея. На фигура 7 е показан броя проби от диви свине, тествани за ASF по категории, за периода 2013 – 2024 г.

Дванадесет държави-членки предоставиха лабораторни данни, свързани с резултатите от тестове на дива свиня (таблица 3). В ЕС през 2024 г. 469 049 проби от диви свине са анализирани за ASFv, което е слабо увеличение (5%), в сравнение с 448 643 проби от предходната година.

Фигура 7: Брой проби от диви свине, тествани за ASF по категории, за периода 2013 – 2024 г. в ЕС

Таблица 3. Резултати от надзора за ASFv през 2024 г. при диви свине по категории и държави в ЕС

Категория популация	държава	Серологични ^(a)		PCR		Общо	
		тествани	% пол.	тествани	% пол.	тествани	% пол. ^(b)
живи	Словакия	1	0	1	0	1	0
общо живи		1	0	1	0	1	0
открити мъртви	Чехия	86	3.5	925	1.5	1 011	1.7
	Естония	-		30	43.3	30	43.3
	Германия	-		7 441	12.8	7 441	12.8
	Гърция	3	100	62	33.9	65	36.9
	Унгария	6	66.7	1 061	27.2	1 061	27.2
	Италия	-		3 648	25	3 648	25
	Латвия	-		1 101	72.2	1 101	72.2
	Литва	-		541	78.2	541	78.2
	Полша	647	0.5	7 754	42.2	7 778	42.1
	Румъния	101	6.9	267	26.2	368	20.9
	Словакия	455	7.9	671	31.4	671	32.5

	Швеция	-		418	1.9	418	1.9
общо открити мъртви		1 298	4.3	23 919	29.2	24 133	29
Отстреляни	Чехия	702	7.7	3 530	0.7	4 232	1.8
	Естония	-		7 098	0.4	7 098	0.4
	Германия	-		143 753	0.06	143 753	0.06
	Гърция	-		1 336	0.4	1 336	0.4
	Унгария	7 361	2.1	55 439	0.4	55 439	0.4
	Италия	-		19 721	1.3	19 721	1.3
	Латвия	1	0	17 663	2.4	17 663	2.4
	Литва	1 956	01.3	15 468	1.02	15 554	1.2
	Полша	72 016	0.8	110 924	0.2	111 595	0.8
	Румъния	15 112	1.5	15 089	0.6	30 201	1.1
	Словакия	22 695	1.2	22 695	0.5	22 695	1.5
	Швеция	-		37	0	37	0
общо отстреляни		119 843	1.1	412 753	0.4	429 324	0.7
Умрели при пътен инцидент	Чехия	-		817	0	817	0
	Естония	-		20	0	20	0
	Германия	-		3 165	0.2	3 165	0.2
	Гърция	-		5	0	5	0
	Унгария	1	0	261	1.2	261	1.2
	Италия	-		4 536	0.2	4 536	0.2
	Латвия	2	0	21	57.1	21	57.1
	Полша	31	3.23	6 511	1.3	6 512	1.3
	Словакия	184	1.1	250	0.8	250	1.2
	Швеция	-		3	0	3	0
общо умрели при пътен инцидент		218	1.4	15 589	0.7	15 590	0.8
общо от надзора на диви свини		121 360	1.2	452 262	1.9	469 048	2.1

3. Въздействие на заболяването върху ограничителните зони

През 2024 г., размерът на ограничителна зона III е намалял. Румъния представлява 91% от ограничените зони III в ЕС, като цялата ѝ територия е под ограничение. Размерът на ограничителните зони II + III отбелязва леко увеличение, подобно на миналата година (+1.9%, +13 979 km²).

С изключение на Италия, се наблюдава увеличение на заболяемостта основно заради клъстера на ASF на север.

Въпреки че няма съществена промяна в броя на мъртвите диви свине поради ASF (намерени мъртви или убити положителни за ASF) в държавите членки в сравнение с предходната година (2024 г. – 10 155; 2023 – 10 160), се наблюдава известно колебание

между някои държавите – в България, Гърция и Латвия се наблюдава увеличение, а в Полша, Румъния, Словакия и Швеция – намаление. **Делът на мъртвите диви свине в засегнатите държави членки се е увеличил от средно 0.45% през 2023 г. на 0.51% през 2024 г.(табл. 4)**

В държавите извън ЕС, които са засегнати от ASF, общият брой на мъртвите диви свине през 2024 г. е 752, което е с 54% повече в сравнение с предходната година.

Анализът за популацията на дивите свине (запас) на национално равнище потвърди започналото през 2019 г. възстановяване на размера на популацията на диви свине в балтийските държави. Също така показва стабилна тенденция в България (след спад следствие на проникването на ASF) и низходяща тенденция в Унгария (след проникването на ASF). Тези тенденции съответстват на общия модел, наблюдаван в Европа.

Таблица 4: Обобщена статистика на популацията домашни свине (брой обекти и свине) и въздействието на ASF върху засегнатите държави в ЕС и ограничителните зони

Държава	% от страната под ограничителна зона (зони I+II+III)	Брой свинеферми	Брой свинеферми попаднали в ограничителна зона	% свинеферми попаднали в ограничителна зона	Брой свине	Брой свине попаднали в ограничителна зона	% свине попаднали в ограничителна зона
Хърватска	9.8	38.144	5 495	14.4	937 082	301 487	32.2
Чехия	2.1	4 356	80	1.84	1 382 842	13 569	0.9
Естония	100	104	104	100	296 577	295 940	100
Гърция	23.5	1 247	238	19.1	731 849	107 402	14.7
Италия	10.6	64 654	4 337	6.71	7 955 243	1 072 838	13.5
Латвия	100	1 889	1 883	100	301 594	296 413	100
Литва	100	3 718	3 701	100	482 167	480 857	100
Полша	64.5	47 856	24 774	51.8	9 205 274	5 146 643	55.9
Румъния	100	365 263	364 936	100	3 039 763	3 038 032	100
Словакия	69.3	2 710	1 701	62.8	435 313	164 692	37.8

4. Въздействие върху домашните свине

Броят на огнищата при домашни свине през 2024 г. се е увеличил в Германия, Италия, Литва, Полша и Словакия, а **е намалял в България, Хърватия, Естония, Гърция, Латвия и Румъния** в сравнение с предходната година В пет държави членки (Гърция, Италия, Латвия, Полша и Румъния) са наблюдавани по-висока заболяемост при по-големите свинеферми (> 100 отглеждани свине), отколкото при малките. Само шест големи свинеферми, отглеждащи над 10 000 свине в Италия, Полша и Румъния са били засегнати през 2025 г. На табл. 5 са показани данните за популацията на домашните свине и въздействието на ASF върху тях по държави.

5. Въздействие върху дивите свине

Броят на случаите на ASF при дивите свине в ЕС е намалял с 2.2% през 2024 г., докато ограничителната зона за диви свине се е увеличила с 1.9%. Загубите на диви свине дължащи се на ASF (умрели или отстреляни) е стабилен през 2024 г., като е отчетено намаление с 0.05%. В засегнатите държави извън ЕС загубите на диви свине възлизат общо на 752, което е увеличение с 54% спрямо предходната година (табл. 6). Ниският процент на загуби на диви свине в засегнатите държави, е възможно да се дължи на:

- i) недостатъчно открити трупове (разлика в броя им между отделните държави) и
- ii) допълнителен или увеличен отстрел на диви свине, като мярка за контрол на ASF (т.е. намаляване на гъстотата на популацията).

Увеличението на гъстотата на популацията не влияе пряко на вируса върху популацията на дивите свине, но е непряко свързано с наличието на ASF, и може да има отношение към смъртността, причинена от ASF.

Таблица 5: Обобщена статистика на популацията домашни свине (брой обекти и свине) и въздействието на ASF върху засегнатите държави през 2024 г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните

Център за оценка на риска
по хранителната верига

Държава		Дата на първо огнище ^(a)	Животновъден обект									Домашни свине						
			Ограничителна зона III (% от държава) ^(b)		Брой животновъдни обекти ^(c)		Брой огнища ^(d)			Разпространение във фермите (%) ^(e)		Брой свине ^(c)		Брой умрели или умъртвени свине заради ASF (загуби)			Умрели свине в засегнатата адм. единица (%)	
2023	2024	2023	2024	2023	2024	общо от първото огнище	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	общо от първото огнище	2023	2024	
Държави-членки в ЕС	България	31/8/2018	2.6 ^x	0 ^y	-	-	3	1	76	-	-	-	-	3	11	217 310	-	-
	Хърватия	26/6/2023	5.8 ^x	6.3 ^x	-	38 144	1 124	6	1 130	-	0.3	-	937 082	25 785	277	26 062	-	0.2
	Чехия ^(f)	NA	0	0	4 800	4 356	0	0	0	0	0	1 393 688	1 382 842	0	0	0	0	0
	Естония	21/7/2015	0.4	0	103	104	2	0	30	4.4	0	274 803	296 577	9 398	0	53 824	6.6	0
	Германия	15/7/2021	0.1 ^x	0.2 ^x	-	-	1	10 ¹⁴	18	-	-	-	-	11	7 556	15 026	-	-
	Гърция	05/2/2020	1.8 ^x	3.8 ^y	1 331	1 247	6	5	12	4.6	7.04	743 367	731 849	959	1 250	2 241	3.9	2.1
	Унгария ^(f)	NA	0	0	-	-	0	0	0	-	-	-	-	0	0	0	0	0
	Италия	09/6/2022	0.4 ^x	0.8 ^x	67 137	64 655	16	31	48	0.5	6	8 237 631	7 955 243	20 382	108 024	128 415	8.9	15.7
	Латвия	26/6/2014	2.5 ^x	1.5 ^x	2 460	1 889	8	7	90	0.5	1.1	306 042	301 594	269	595	54 870	0.2	0.3
	Литва	24/7/2014	8.7 ^x	5.5 ^x	4 448	3 718	3	8	168	0.3	0.4	460 126	482 167	30	49	77 944	0.08	0.02
	Полша	23/7/2014	1.7 ^x	2.3 ^x	51 481	47 856	30	44	576	0.3	0.4	9 357 540	9 205 274	8 505	27 399	210 100	0.5	1.09
	Румъния	31/7/2017	100 ^x	100 ^x	366 971	365 263	736	220	6 897	0.2	0.1	2 709 671	3 039 763	184 088	77 062	1 747 369	7.5	3.8
	Словакия	24/7/2019	0.8 ^x	1.1 ^x	3 010	2 710	0	1	45	0	0.2	496 161	435 313	0	52	31 544	0	0.2
	Швеция	NA	0	0	-	-	0	0	0	-	-	0	0	0	0	0	0	0
	общо	-	-	-	501 741	529 942	1 929	333	9 090	-	-	23 979 029	24 767 704	249 430	222 275	2 564 705		-
Държави извън ЕС	Албания	26/12/2024	NA	NA	-	-	0	1	1	0	-	-	-	0	71	71	-	-
	Б. и Херцег	22/6/2023	NA	NA	-	-	1 511	33	1 544	-	-	-	-	60 281	1 985	62 266	-	-
	Молдова	20/3/2020	NA	NA	-	-	18	13	50	-	-	-	-	7 175	1 083	40 465	-	-
	Ч. гора	NA	0	0	-	-	0	0	0	0	0	-	-	0	0	0	-	-

Amber

Green

White

1618, гр. София, бул. „Цар Борис III“ № 136; тел. +359 2 427 30 56

	С. Македония	06/1/2022	NA	NA	2 983	3 248	16	4	50	1.2	0.3	122 372	122 341	10 458	55	11 639	22.3	0.2
	Сърбия	31/7/2019	NA	NA	-	-	992	310	1 475	-	-	-	-	50 843	7 534	61 172	-	-
	Украйна	07/1/2017	NA	NA	-	-	38	70	422	-	-	-	-	4 749	62 523	273 871	-	-
	общо	-	-	-	2 983	3 248	2 575	431	3 542	-	-	122 372	122 341	133 506	73 251	449 484	-	-

- (a) Дата на първо огнище при домашни свине, обявено в системата ADIS
- (b) % от площта на държавата под ограничения, т.е. регистрирани като ограничена зона III. Индексите показват дали има значителна разлика (5%) между двете години. Когато и за двете години има налични данни, но не е посочена разлика, това означава, че ANOVA тестът е бил ненадежден
- (c) Брой животновъдни обекти/прасета, докладвани от държавите на ЕОБХ чрез рамковите програми за събиране на данни. Животновъдни обекти, които не са регистрирани като ферми или пасища (напр. кланица, пазар и т.н.), не са включени, както и животновъдни обекти с нула регистрирани свине
- (d) Огнища, съобщени в системата ADIS
- (e) Огнища, съобщени в ADIS, разделени на брой животновъдни обекти в засегнатите NUTS 3
- (f) % загуби в засегнатите NUTS 3

Таблица 6: Обобщена статистика на популацията диви свине (гъстота на диви свине) и въздействието на ASF по държави за 2024 г.

Държава		Дата на първи случай при диви свине	Плътноста на дивите свине ^(d)	Ограничителна зона II+III ^(a) (% от държава)		№ обявени огнища ^(b)			№ на умрели или умъртвени свине заради ASF (загуби) ^(c)			% загуби	
				2023	2024	2023	2024	Общо от първото огнище	2023	2024	Общо от първото огнище	2023	2024
Държави-членки в ЕС	България	23/10/2018	4.4	100	100	653	717	2 823	756	1 092	4 876	0.1	0.2
	Хърватия	05/7/2023	3.4	9.5 ^X	9.7 ^X	13	39	52	12	39	51	0.001	0.02
	Чехия	26/6/2017	1.8	0.5 ^X	1.1 ^Y	56	27	314	56	27	314	0.04	0.02
	Естония	08/9/2014	0.6	97.6	97.6 ^X	53	36	3 049	76	43	4 326	0.3	0.2
	Германия	10/9/2020	2.2	3.01 ^X	2.3 ^Y	887	966	6 407	887	991	6 592	0.1	0.1
	Гърция	20/1/2023	3.5	1.8 ^X	8.4 ^Y	2	21	23	2	25	27	0.0005	0.006
	Унгария	21/4/2018	1.3	37.3 ^X	34.6 ^Y	403	474	9 776	444	541	13 621	0.4	0.4

	Италия	07/1/2022	3.0	2.6 ^x	5.7 ^y	1 050	1 205	2 523	1 049	1 204	2 522	0.1	0.1
	Литва	24/1/2014	0.7	100 ^x	100 ^y	730	961	7 058	1 002	1 433	9 715	2.1	2.9
	Латвия	26/6/2014	0.7	100 ^x	100 ^x	436	561	5 475	1580	868	9 712	1.2	1.8
	Полша	17/2/2014	1.4	44.3 ^x	44.3 ^x	2 686	2 311	20 303	4 106	3 389	30 645	0.9	0.8
	Румъния	29/5/2018	0.6	100 ^x	100 ^x	289	186	3 754	420	262	163 987	0.3	0.2
	Словакия	08/8/2019	1.9	55.6 ^x	60 ^y	535	165	3 334	708	233	5 473	0.7	0.2
	Швеция	06/9/2023	0.9	0.1 ^x	0 ^x	60	8	68	62	8	70	0.03	0.004
	общо	-	-	-	-	7 853	7 677	64 959	10 160	10 155	251 931		-
Държави извън ЕС	Албания	10/2/2024	2.9	NA	NA	0	3	3	0	10	10		0.01
	Б. и Херцеговина	15/7/2023		NA	NA	29	38	67	55	65	120		
	Молдова	24/2/2020		NA	NA	6	6	45	21	6	128		
	Ч. гора	14/1/2024	3.2	NA	NA	0	1	1	0	2	2		0.005
	С. Македония	21/3/2022	4.3	NA	NA	47	51	108	131	278	1429		0.2
	Сърбия	03/1/2020	1.2	NA	NA	213	101	572	228	310	773		0.3
	Украйна	05/2/2017		NA	NA	9	15	123	43	81	331		
	общо	-	-	-		304	215	919	478	752	1 793		

- (a) буквите „x“ и „y“ показват дали има значителна разлика (5%) между двете последователни години
- (b) обявени положителни случаи при диви свине в информационната система ADIS
- (c) загуби на диви свине включва броя на откритите мъртви диви свине, случаите и убитите диви свине, докладвани на ADIS
- (d) базирано на моделираната гъстота на дивата свиня, публикувана от консорциума ENETWILD (2022 г.).

Използваните методи за търсене на мъртви диви свине се различават в отделните държави. Най-често срещаният метод е използването на обучен персонал (8/12 държави), следван от използването на кучета (4/12) и дроне (3/12). Германия, Италия и Полша използват трите метода, макар и не винаги систематично. В Гърция се използват обучен персонал и кучета. В другите отговорили държави (Литва, Словакия, Румъния и Швеция) обучен персонал най-често са ловците, горските служители и други служители свързани с горска дейност. Сред държавите извън ЕС само Сърбия съобщава, че извършва системни търсения с обучен персонал. Само Швеция и Словакия съобщават за конкретни данни за очакваните резултати, положени при претърсването на кланични труповете.

Възстановяването на размера на популацията от диви свине в балтийските държави, започнало през 2019 г. се потвърждава с данните от последната година. **В България след наблюдаваната стабилна тенденция, след проникването на ASF се наблюдава спад в размера на популацията на диви свине**, докато в Унгария се наблюдава низходяща тенденция след проникването на заболяването. Тези тенденции съответстват на общия модел, наблюдаван в Европа. В районите, свободни от ASF, годишния планов отстрел за диви свине продължава да се увеличава (т. нар. ползване).

III. Заключение

➤ През 2024 г. броят на държавите членки, засегнати от ASF намаля с една (от 14 на 13) поради доказването на Швеция за „свободна от заболяване“. **Поради тази причина 2024 г. е първата година след проникването на генотип II на ASF в ЕС през 2014 г., през която броят на засегнатите държави членки е намалял;**

➤ В ЕС броят на случаите, съобщени при диви свине се запазва стабилен след 2022 г. (между 7 000 и 8 000), докато **при домашни свине броят на огнищата е намалял с 83% от 2023 г. до 2024 г.** През 2024 г. съобщените 333 огнища при домашни свине е най-ниският докладван брой огнища от 2017 г. насам;

➤ В съседни държави извън ЕС се наблюдава низходяща тенденция както при домашните свине (с намаление от 83%), така и при дивите свине (с намаление от 30%);

➤ Повечето от огнищата на ASF, за които е постъпило уведомление в ЕС през 2024 г. (97%), са в области с предишно наличие на болестта. Засегнати са двадесет и шест нови региона на ниво NUTS 3 (в Германия (12), Италия (8), Полша (5) и Гърция (1)), повечето от които са гранични със засегнати преди това райони. Наблюдавано е само едно трансгранично събитие на дълги разстояния, когато вирусът на ASF проникна в Югозападна Германия;

➤ В ЕС по-голямата част от огнищата (78%) са възникнали в животновъдни обекти, отглеждащи по-малко от 100 свине. Сред домашните свине 79.4% от огнищата на ASF са открити чрез пасивен надзор въз основа на възникнали клинично подозрение, 6.4% са установени чрез проследяване на контактите от засегнатите животновъдни обекти, а 14.4% от огнищата са установени чрез систематично тестване на мъртви свине (засилен пасивен надзор). Засиленият пасивен надзор е довел до откриването на 6.5% от огнищата в животновъдни обекти, отглеждащи малко от 1 000 свине и на 68.4% от

огнищата в животновъдни обекти отглеждащи 1 000 или повече свине. Не са открити огнища чрез активен надзор, насочен към здрави свине при клане, преди придвижване или избрани на случаен принцип в животновъдни обекти;

- Двадесет и девет процента от 23 919-те от трупове на диви свине, са открити като част от пасивния надзор, доказано положителни чрез PCR за ASFv, което представлява 70.4% от случаите на диви свине в ЕС. За разлика от това около 0.4% от 412 753-те ловувани диви свине са дали положителен резултат от PCR, което е 28.4% от случаите на диви свине;

- Наблюдава се низходяща тенденция при използването на серологични тестове при диви свине, докато броят на PCR тестовете остава стабилен;

- Разпространението на огнища на ASF при домашни свине през 2024 г. има ясно изразена сезонност, като 51% от огнищата са докладвани между юли и септември. При дивите свине сезонността не е толкова ясно изразена и сезонна тенденция (зимен връх) се наблюдава само в Унгария, Италия, Полша и Словакия. Тази сезонност при дивите свине не съвпада с тази при домашните свине;

- Въпреки намаляването на броя на огнищата при домашни свине **общата площ в ограничителни зони III в ЕС остава стабилна**, докато общата площ в ограничителни зони II + III леко се увеличила през 2024 г. (+1.9%, +13 979 km²).

IV. Препоръки

- Клиничните симптоми продължават да бъдат основната форма на откриване на ASF в животновъдните обекти за домашни свине. Поради тази причина всички държави в Европа се насърчават да продължат да провеждат кампании за повишаване на осведомеността, насочени към земеделските стопани и ветеринарните лекари;

- За откриване на ASF при домашни свине се препоръчва увеличаване на пасивния надзор и намаляване на активния надзор на здрави свине при клане, преди транспорт или произволно подбрани животни в животновъдните обекти;

- В рисковите области и в ограничителните зони, седмичното вземане на проби от две мъртви свине във всеки животновъден обект (засилен пасивен надзор) следва да продължи, особено в големи предприятия с повече от 1 000 свине;

- За откриването на ASFv при диви свине с приоритет е пасивния надзор, включително търсенето и откриването на трупове на диви свине, а не толкова да се залага на активния надзор (изпитване на проби, взети при лов);

- Насърчава се събирането на хармонизирани и пълни данни, например за лабораторните резултати, популациите гостоприемници (домашни свине и диви свине) и дейностите по надзор (напр. търсене на трупове), за да се улесни оценката на епидемиологичната обстановка на европейско равнище;

- Силно се препоръчва събирането на надеждни данни от лова и своевременното предоставяне на ENETWILD, за да може да се наблюдава развитието на популациите на диви свине;

- От първостепенно значение за гарантирането на точна и прецизна оценка на епидемиологичната ситуация е да продължи доброто сътрудничество между засегнатите държави и ЕОБХ.

Източник:

EFSA (European Food Safety Authority), Stahl, K., Boklund, A. E., Podgorski, T., Vergne, T., Amini, R., Abrahantes, J. C., Papaleo, S., & Mur, L. (2025). Epidemiological analysis of African swine fever in the European Union during 2024. *EFSA Journal*, 23(5), e9436. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2025.9436>

Други научни становища и актуална информация от областта на здравето, хуманното отношение и благосъстоянието на животните, антимикробната резистентност, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига:

<http://corhv.government.bg/>

<http://corhv.government.bg/?cat=27>

<http://corhv.government.bg/?cat=71>

[Епидемиологичен анализ на Африканска чума по свинете в Европейския съюз през 2022](#)

[Г](#)

[Епидемиологичен анализ на Африканска чума по свинете в Европейския съюз през 2023](#)

[Г](#)

[Междинна бърза оценка на риска от разпространение на АЧС в България за първото полугодие на 2024 г.](#)

ИЗГОТВИЛ:

Зооинж. д-р Надежда Луканова, онс

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

24.06.2025 г.